

Analiza otvorenog upravljanja
Kancelarije premijera na Kosovu (2023)
Predlozi za poboljšanje trenutne situacije

ANALIZA OTVORENOG UPRAVLJANJA KANCELARIJE PREMIJERA NA KOSOVU (2023)

O PUBLIKACIJI

Ovaj dokument je izrađen u okviru projekta „**Boost Good Governance 5.0**“, uz podršku **National Endowment for Democracy (NED)** i sprovodi ga **Open Data Kosovo (ODK)**.

AUTORI

Dafina Olluri dhe Anita Selita

JEZIČKE VERZIJE

SHQ, ANG, SER

Završeno u aprilu 2025 © ODK

Stavovi izraženi u ovom dokumentu su isključiva odgovornost autora i ne predstavljaju nužno zvanični stav NED-a. Reprodukција i prevod u nekomercijalne svrhe su dozvoljeni, pod uslovom da se navede izvor, da se izdavač unapred obavesti i da se pošalje kopija.

ANALIZA OTVORENOG UPRAVLJANJA KANCELARIJE PREMIJERA NA KOSOVU (2023)

SADRŽAJ

Uvod	1
Metodologija istraživanja	2
PRISTUPAČNOST	4
SAVEST	5
INTEGRITET... ..	6
TRANSPARENTNOST	7
UČEŠĆE GRAĐANA U AKTIVNOSTIMA SKUPŠTINE KOSOVA	7
PREPORUKE	8

UVOD

Kancelarija premijera (KP), kao glavna izvršna institucija na Kosovu, igra ključnu ulogu u izradi i sprovođenju državnih politika, međuinstitucionalnoj koordinaciji i nadzoru ključnih reformi. Od 2022. godine, Kancelarija premijera je preduzela dalje korake kako bi povećala institucionalnu transparentnost, jačajući vezu između vlade i građana. Kao centar donošenja odluka u vladi, transparentnost i odgovornost ostaju osnovni stubovi za izgradnju efikasne i kredibilne vladavine.

U nastojanju da poveća transparentnost i pristup informacijama, Kancelarija premijera je preduzela nekoliko konkretnih mera, kao što je objavljivanje vladinih odluka, izveštaja o radu i podataka o javnim rashodima na zvaničnim platformama. Isto tako, digitalizacija javnih usluga i korišćenje onlajn platformi olakšali su komunikaciju sa građanima i organizacijama civilnog društva, čineći informacije otvorenijim i pristupačnijim. Međutim, uprkos ovim naporima, KP se i dalje suočava sa velikim izazovima u tom pogledu. Iako postoji pravni okvir za transparentnost i odgovornost, njegova primena u praksi je i dalje delimična. Poboljšanje pristupa informacijama zahteva ne samo političku volju, već i napredniju upotrebu tehnologije kako bi se povećala efektivnost i efikasnost institucija.

U kontekstu evropskog razvoja i integracija, Kancelarija premijera preduzima kontinuirane korake kako bi povećala transparentnost i odgovornost, čineći vladanje otvorenijim i pouzdanijim. Kroz digitalizaciju usluga, redovno objavljivanje vladinih odluka i stvaranje platformi za javne konsultacije, građani i organizacije civilnog društva imaju više mogućnosti da učestvuju u procesima donošenja odluka. Isto tako, novi propisi i poboljšani mehanizmi nadzora jačaju institucionalnu odgovornost, obezbeđujući efikasniju administraciju posvećenu demokratskim i evropskim standardima.

Metodologija istraživanja

Analiza iz 2024. godine zasniva se na četiri osnovna principa koja određuju institucionalnu otvorenost Kancelarije premijera (KP) prema Regionalnom indeksu otvorenosti. Ovaj indeks meri nivo transparentnosti i odgovornosti vladinih institucija na Zapadnom Balkanu, fokusirajući se na pristup građana i civilnog društva javnim informacijama.

Procena KP-a je sprovedena na osnovu četiri glavna stuba: transparentnosti, pristupačnosti, integriteta i institucionalne svesti. Transparentnost se odnosi na objavljivanje informacija o organizacionoj strukturi, upravljanju budžetom i procesima javnih nabavki, osiguravajući da građani imaju jasan i lak pristup ovim podacima. Pristup obuhvata nivo javnog informisanja i učešća građana kroz javne konsultacije, kao i mehanizme koji promovišu njihovo učešće u procesima donošenja odluka. Integritet se fokusira na poštovanje institucionalnih etičkih standarda, transparentnost u lobiranju, sprovođenje etičkih kodeksa i mera protiv korupcije, garantujući pouzdanu i stabilnu administraciju. Institucionalna svest je povezana sa praćenjem i evaluacijom politika kako bi se osigurala njihova efikasnost i usklađenost sa principima dobrog upravljanja.

Podaci za ovu analizu prikupljeni su pregledom zvaničnih dokumenata objavljenih na veb stranici Kancelarije premijera, procenom pravnog okvira za transparentnost i odgovorima koje su institucije dale putem strukturiranih upitnika. Da bi se garantovala tačnost procene, podaci su verifikovani sa marginom greške od +/- 3%. Proces praćenja je razvijen tokom dužeg vremenskog perioda i oslanjao se na detaljan pristup kako bi se pružila jasna slika trenutne situacije.

Veoma važan aspekt ove analize je poređenje rezultata iz 2024. godine sa rezultatima iz prethodnih godina, sa ciljem identifikovanja postignutog napretka, preostalih izazova i oblasti koje zahtevaju dalje poboljšanje. Ovo poređenje pomaže u proceni institucionalne posvećenosti otvorenijem, odgovornijem i transparentnijem upravljanju, pružajući preporuke za dalje jačanje ovih standarda.

Otvaranje kabineta premijera 2022.godine

Tokom 2022. godine, Kancelarija premijera Kosova ostvarila je značajan napredak u pogledu transparentnosti i odgovornosti, postigavši rezultat od 73% prema merenjima indikatora institucionalnog učinka. Ovaj rezultat predstavlja značajno poboljšanje u poređenju sa prethodnim godinama i odražava napore Kancelarije premijera da poveća javni pristup informacijama i unapredi otvoreno upravljanje.

Tokom ove godine došlo je do povećanja objavljivanja zvaničnih obaveštenja i ažuriranja u organizaciji sadržaja na zvaničnoj veb stranici, što građanima olakšava pristup informacijama. Takođe je ojačana međuinstitucionalna saradnja za deljenje podataka, što je pomoglo da se stvori jasnija slika o vladinim aktivnostima.

Međutim, uprkos ovom napretku, još uvek postoji prostor za dalja poboljšanja, posebno u jačanju mehanizama transparentnosti i učešća građana u procesima donošenja odluka, kao i u konsolidaciji redovnih kanala za javne konsultacije i efikasnu međuinstitucionalnu komunikaciju.

Otvaranje kabineta premijera 2023.godine

Tokom 2023. godine, Kancelarija premijera Kosova zabeležila je poboljšanje nivoa transparentnosti u poređenju sa prethodnom godinom. Ovo dostignuće je postignuto zahvaljujući nekoliko konkretnih koraka koje je preduzela Kancelarija premijera kako bi ojačala otvoreno upravljanje i aktivnije uključila građane u procese donošenja odluka.

Jedna od najvažnijih inicijativa bila je pokretanje platforme za javne konsultacije konsultimit.rks-gov.net, putem koje su građani i organizacije civilnog društva mogli da daju komentare na nacрте zakona i strateška dokumenta. Ova platforma predstavlja važan korak ka transparentnijem i inkluzivnijem upravljanju, doprinoseći povećanju građanske angažovanosti.

Tokom ove godine, Kancelarija premijera je takođe počela da objavljuje sva zvanična saopštenja na dva zvanična jezika zemlje, albanskom i srpskom. Ova mera je imala za cilj da obezbedi jednak pristup informacijama za sve građane, kao i da minimizira mogućnosti za nesporazume ili širenje dezinformacija.

U skladu sa naporima za veću transparentnost, Kancelarija premijera je obezbedila da konkursi za javne pozicije budu otvoreni i lako dostupni svima, sa ciljem jačanja pravičnosti i integriteta u procesu izbora javnih službenika.

Još jedan važan razvoj dogodio se u julu 2023. godine, kada je KP posvetila značajan fond za poboljšanje usluga komunikacije sa javnošću. Ova inicijativa imala je za cilj da bolje informiše građane o politikama i aktivnostima vlade.

U najnovijem izveštaju Evropskog parlamenta procenjen je napredak koji je postigla Kancelarija premijera, posebno u poboljšanju upravljanja i borbi protiv korupcije. Međutim, u izveštaju se naglašava da još uvek postoji prostor za dalja poboljšanja, posebno u daljem jačanju transparentnosti i odgovornosti.

Transparentnost

Kabinet premijera je intenzivirao napore za transparentnost i odgovornost, postigavši rezultat od 61%. Objavljivanjem zvaničnih dokumenata, razvojem digitalnih platformi i jačanjem mehanizama za javne konsultacije, obezbeđen je lakši i sveobuhvatniji pristup vladinim informacijama, sa ciljem otvorenijeg upravljanja i većeg učešća građana.

Važan korak ka transparentnosti bilo je objavljivanje zvaničnih materijala na veb stranici kabineta premijera, uključujući vladine odluke, propise, administrativna uputstva i dokumenta sa sastanaka Vlade. Među najvažnijim dokumentima iz 2024. godine je Uredba (VRK) Br. 17/2024, kojom se reorganizuju odgovornosti Kancelarije premijera. Ova uredba ima za cilj jačanje otvorenog upravljanja i povećanje transparentnosti u procesima donošenja odluka.

Takođe, objavljeni su strateški dokumenti kao što su Strategija tranzicije pravde 2024–2034, Strategija zapošljavanja 2024–2028 i Akcioni plan zapošljavanja 2024–2025, čime se osigurava da građani imaju jednak pristup informacijama. Pored toga, objavljeni su i godišnji izveštaji ministarstava i vladinih agencija i planovi za realizaciju projekata.

U oblasti finansijske transparentnosti i javnih nabavki preduzeti su koraci za povećanje odgovornosti. Ugovori su objavljeni na platformi Komisije za javne nabavke, a Modul za upravljanje ugovorima je funkcionalizovan. Elektronske nabavke su takođe integrisane sa informacionim sistemom javnih finansija, što proces čini transparentnijim.

Još jedan korak je izgradnja baze podataka o finansiranju organizacija civilnog društva, što ima za cilj povećanje transparentnosti u raspodeli javnih sredstava i obezbeđivanje pravedne podrške nevladinom sektoru.

Što se tiče digitalnog upravljanja, platforme za pružanje javnih usluga su ojačane, kroz projekat „e-Komuna“ i digitalizacija pravosudnih procesa, čineći sistem efikasnijim i otvorenijim.

Uprkos napretku, neki izazovi ostaju. Finansijski izveštaji, uključujući i polugodišnje za državni budžet, ne objavljuju se uvek redovno, što otežava javno praćenje. Takođe, nedostatak integrisanog sistema za merenje učinka institucija ograničava objektivnu analizu njihovog rada.

Međutim, posvećenost otvorenijem i transparentnijem upravljanju je jasna. Kabinet premijera nastavlja da konsoliduje platforme transparentnosti i jača mehanizme odgovornosti kako bi se osiguralo efikasno i odgovorno upravljanje.

Pristup

Principijelni pristup meri stepen uključenosti građana, organizacija civilnog društva (OCD) i zainteresovanih strana u vladine aktivnosti. U tekućoj godini procene, Kancelarija premijera (KP) je postigla rezultat od 72% po ovom principu, što odražava njenu posvećenost transparentnosti i aktivnom učešću javnosti.

Važan aspekt ovog pristupa je učešće KP na društvenim mrežama putem raznih objava gde je pažnja usmerena na zvanične Fejsbuk i Tviter platforme. Ovi kanali služe kao primarni izvori informacija za javnost, šireći vesti, odluke i vladine inicijative. Pored toga, lični Tviter i Instagram nalozi premijera se redovno ažuriraju informacijama i politikama o njegovim aktivnostima. Aktivnosti na ovim platformama stvaraju važan prostor za komunikaciju sa građanima, omogućavajući direktnu interakciju sa javnošću i zainteresovanim stranama. Ovakav pristup ne samo da poboljšava transparentnost, već i povećava građansku svest i angažovanje.

Da bi se osigurao otvoren i inkluzivan pristup, Kancelarija premijera je preduzela niz konkretnih mera tokom 2024. godine. U skladu sa Uredbom (VRK) br. 05/2016 o javnim konsultacijama, stvoreni su mehanizmi za obezbeđivanje efikasnog učešća građana i zainteresovanih strana u procesu donošenja odluka. Dnevni red vlade objavljuje se na zvaničnoj veb stranici Kancelarije premijera, što garantuje potpunu transparentnost u pogledu planova i akcija vlade. Istovremeno, platforma elektronske uprave eKosova je korišćena za poboljšanje pristupa građana javnim uslugama i pojednostavljivanje administrativnih procedura.

U kontekstu poboljšanja pristupa informacijama i transparentnosti, ugovori o javnim nabavkama i relevantne procedure objavljeni su na zvaničnim platformama za javne nabavke, čime je ojačana institucionalna odgovornost. Štaviše, organizovane su obuke za državne službenike o pravima pristupa javnim dokumentima i efikasnom korišćenju društvenih medija za bolju komunikaciju sa građanima. Da bi se izmerila efikasnost vladinih politika, razvijeni su indikatori učinka, dok su godišnji izveštaji o radu poslužili kao važni alati za procenu napretka državnih institucija.

Samosvest

Što se tiče procene Kancelarije premijera Kosova u pogledu svesti, postignut je rezultat od 91% , što odražava posvećenost institucije povećanju transparentnosti i građanske inkluzije. Komponenta podizanja svesti fokusira se na interne mehanizme koji se koriste za nadgledanje i evaluaciju politika koje sprovodi Kancelarija premijera.

Prema Uredbi (VRK) br. 17/2024 o radu Vlade Republike Kosovo, postoje jasni mehanizmi za praćenje, izveštavanje i evaluaciju sprovođenja strateških dokumenata. Nadležna ministarstva su odgovorna za kontinuirano praćenje ovih politika, pripremajući godišnje izveštaje o postignutom napretku. Takođe postoji međuministarska struktura koja obezbeđuje redovan nadzor i procenu uticaja politika na centralnom nivou.

U okviru transparentnosti i odgovornosti, Kancelarija premijera je usvojila posebne dokumente kao što su Uredba o minimalnim standardima za proces javnih konsultacija i Uredba o kriterijumima, standardima i procedurama za javno finansiranje nevladinih organizacija. Ovi instrumenti regulišu proces uključivanja javnosti i zainteresovanih strana u izradu i sprovođenju vladinih politika.

U nastojanju da podigne svest i poboljša mehanizme nadzora, kabinet premijera je učestvovao i organizovao obuku za državne službenike o pristupu javnim dokumentima i otvorenim podacima tokom 2022-2023. godine. Pored toga, uspostavljen je direktan komunikacioni kanal za građane kako bi izrazili svoje nedoumice i pritužbe.

Na osnovu ovih mera, kabinet premijera pokazuje posvećenost odgovornom i otvorenom upravljanju, osiguravajući da se njegove politike efikasno prate i evaluiraju.

INTEGRITET

Tokom 2024. godine, Kancelarija premijera Republike Kosovo (KPK) preduzela je nekoliko konkretnih mera za jačanje institucionalnog integriteta i transparentnosti u javnoj upravi. Ovi naponi su materijalizovani kroz usvajanje raznih propisa usmerenih na poboljšanje strukture i funkcionisanja državnih institucija.

Jedna od njih je Uredba br. 04/2024, usvojena 15. februara 2024. godine, koja definiše unutrašnju organizaciju i sistematizaciju radnih mesta u Institutu za zločine počinjene tokom rata na Kosovu. Ova uredba ima za cilj da obezbedi efikasnije funkcionisanje i poveća odgovornost unutar instituta.

Pored toga, usvojeni su i drugi propisi koji se odnose na unutrašnju organizaciju i sistematizaciju radnih mesta u različitim institucijama, kao što su Agencija za besplatnu pravnu pomoć, Ministarstvo obrazovanja, nauke, tehnologije i inovacija i Agencija za sajber bezbednost. Ovi propisi imaju za cilj jačanje organizacione strukture i povećanje efikasnosti u pružanju javnih usluga.

U aspektu promocije integriteta informacija, u decembru 2024. godine, organizacije civilnog društva, mediji i glavne političke stranke na Kosovu potpisale su Kodeks ponašanja za društvene mreže i onlajn medije, uz podršku USAID-a. Ovaj kodeks ima za cilj stvaranje fer i transparentnog okruženja tokom izbornih kampanja, rešavajući izazove kao što su dezinformacije i govor mržnje.

Sve ove mere jasno odražavaju posvećenost kabineta premijera izgradnji stabilne, transparentne i odgovorne administracije prema građanima.

Uključivanje građana u aktivnosti kabineta premijera

ODK, u saradnji sa UBO Consulting, sproveo je anketu kako bi razumeo kako građani percipiraju i doživljavaju rad Kancelarije Premijera. U ovom istraživanju učestvovalo je 1310 građana iz svih uzrasta, polova, etničkih grupa i naselja na Kosovu.

Jedno od glavnih pitanja bilo je da li građani veruju da mogu uticati na rad Skupštine. Samo 60,3% ispitanika je odgovorilo negativno, što ukazuje da se većina njih ne oseća osnaženom da doprinese.

U međuvremenu, na pitanje koliko prate rad kabineta premijera, samo 5,6% je reklo da ga redovno prati.

Ovi rezultati pokazuju da se mnogi građani osećaju isključeno iz procesa donošenja odluka i da je potrebno više prostora za aktivno učešće i angažovanje. Što se više građana čuje, to proces upravljanja postaje jači i demokratskiji.

Preporuke

Preporuke

Uprkos značajnom napretku koji je Kancelarija premijera postigla u pogledu otvorenosti i pristupa informacijama, još uvek postoji nekoliko oblasti u kojima su potrebna dalja poboljšanja kako bi se osigurala dublja i sveobuhvatnija transparentnost.

Prvo, neophodno je stvoriti integrisani sistem za merenje i izveštavanje o institucionalnom učinku. Takav sistem bi omogućio redovnije i objektivnije procene učinka vlade.

Drugo, redovno i blagovremeno objavljivanje finansijskih izveštaja, uključujući polugodišnje i godišnje izveštaje o budžetu, trebalo bi da postane standardna praksa. To bi pomoglo u povećanju odgovornosti prema građanima.

Takođe, stvaranje pojednostavljenog mehanizma za podnošenje i praćenje zahteva za pristup javnim dokumentima. Jedan lakši i efikasniji proces bi obezbedio veću transparentnost i učinio ovo pravo dostupnijim za sve.

Kabinet premijera bi takođe trebalo da se više angažuje u promociji građanskog obrazovanja, posebno u vezi sa pravom na informacije i korišćenjem digitalnih platformi. To bi osnažilo građane da aktivnije učestvuju u procesu kreiranja politika.

Na kraju, da bi se osiguralo da javne politike odražavaju potrebe građana, neophodno je da se javne konsultacije sprovode uz potpunu transparentnost, uključujući jasne agende, izveštavanje o rezultatima i najšire moguće učešće civilnog društva, posebno u ranim fazama razvoja politika.

DRUGI SLIČNI IZVEŠTAJI

DRUGI IZVEŠTAJI

Istražite dodatne izveštaje i dokumente slične ovom dostupne na stranici publikacija Otvorenih podataka Kosovo.

WWW.OPENDATAKOSOVO.ORG/PUBLICATIONS

Ako imate dodatnih pitanja, slobodno kontaktirajte:

info@opendatakosovo.org